

Dopingdokter veroordeeld. En nu? - Wim Lagae

di 30/04/2013 - 15:19 Wim Lagae

Bijna zeven jaar nadat het dopingnetwerk in de zaak Puerto ontmanteld werd, is dr. Fuentes schuldig verklaard aan het in gevaar brengen van de gezondheid van sporters via bloeddoping.

Hij wordt veroordeeld tot 1 jaar gevangenisstraf en mag vier jaar het beroep van arts niet uitoefenen. Voormalig Kelme-trainer Ignacio Labarta wordt tot vier maanden veroordeeld. Niemand gaat naar de gevangenis omdat de straf minder dan twee jaar bedraagt. Zijn zus en tevens arts Yolanda Fuentes, ex-ploegleiders Manolo Saiz en Vicente Belda gaan vrijuit. Rechter Santamaria besliste om de 211 in beslag genomen bloedzakken, afkomstig van 35 atleten, niet ter beschikking te stellen van het Wereldantidopingagentschap WADA, de Internationale Wielervedereniging UCI en het Italiaanse CONI.

Gemiste kans

Operación Puerto was het dopingproces van de gemiste kans, omdat bij afwezigheid van een dopingwet in het permissieve Spanje in 2006, de kernvraag enkel was of Fuentes de volksgezondheid in gevaar bracht. Operación Puerto richtte zich op de dealers en nauwelijks op de gebruikers. Hierdoor blijven velen tijdens het proces op hun honger, want de atleten waren enkel als getuige opgeroepen. Hamvraag binnen het wielrennen zal blijven wie nu Luigi 'Clasicómano' zou geweest zijn?

Ook was er het mysterie van de 51 verdwenen bloedzakken. Bovendien kennen we nog altijd niet het antwoord op de vraag welke niet-wielrenners deel uitmaakten van het klantenbestand van Fuentes. Op het proces was er commotie rond de codenaam Milan, maar die verwijst allicht eerder naar het Portugese wielerteam Milaneza-Maia, waarvan diverse renners positief testten, dan naar de grote Italiaanse voetbalclub. Er was wat te doen rond de onkosten die Real Madrid nog aan Fuentes moest betalen in het kader van zijn getuigenis in het proces van Real Madrid tegen Le Monde. En ook de bloedzak met code RCOS, die zou verwijzen naar de Spaanse voetbaldopingploeg Real Sociedad, deed stof opwaaien. Maar het bleef bij speculaties.

Sportieve straffen

Toch was het voor het WADA, de UCI en het CONI een overwinning dat dit dopingproces er toch gekomen is. Zowel op 8 maart 2007 als op 26 september 2008 werden de beklagden immers vrijgesproken. Telkens oordeelde rechter Serrano dat ze de volksgezondheid niet in gevaar hadden gebracht. Het is een eufemisme dat de Spaanse wielervedereniging en justitie niet zo hardnekkig speurden naar de waarheid.

Allicht was dr. Fuentes de enige die geloofde dat hij om therapeutische redenen doping toediende. Aan het begin van het proces verklaarde Fuentes dat hij geen van zijn klanten in gevaar bracht. "Geen enkele atleet heeft me ooit verteld met gezondheidsklachten te kampen en er is nooit over mij geklaagd." Nochtans, een onafhankelijke bloedexpert, klanten en getuigen dichtten Fuentes levensgevaarlijke praktijken toe. Ook zou de spindokter bij het bewaren van de bloedzakken heel laks geweest zijn. Hij had in zijn appartement geen back-upsysteem voor het geval de elektriciteit zou uitvallen. Het koelingssysteem voor de bloedzakken bleek ook choquerend amateuristisch.

Te trekken lessen

Les 1: de dopingrechtsgang duurt onredelijk lang. Operación Puerto is daar een nieuw typevoorbeeld van. Net als bij de zaken rond Lance Armstrong en Alberto Contador, maalt het gerecht tergend traag, waardoor het wielerdopingverleden in de perceptie het heden blijft inhalen. Nu rechter Santamaria beslist heeft dat de in beslag genomen bloedzakken niet ter beschikking zullen gesteld worden van de burgerlijke partij moeten we ons niet opnieuw opmaken voor rondjes graven in de sportvuilnisbakken van meer dan een decennium geleden.

Les 2: alleen afgetrainde politionele diensten kunnen het verschil maken bij een grote dopingzaak. Het mag immers een gelukkig toeval heten dat Fuentes en co op 23 mei 2006 opgepakt werden. Tijdens de operatie Mamut, gericht tegen de illegale handel van groeihormonen uit Australië, stootten rechercheurs op de handel en wandel van gynaecoloog Fuentes en zijn rechterhand, hematoloog Merino. De onderzoekers kregen de toestemming om het tweetal te schaduwen en hun telefoons af te tappen. Nauwelijks twee weken later identificeerde de Guardia Civil tientallen wielrenners en stapelden de bewijzen zich op. Wanneer Fuentes, Merino en drie handlangers gearresteerd worden, stootten de rechercheurs op een apotheek aan dopingrommel.

Les 3: ook in de zaak Fuentes, zoals Hans Vandeweghe het in zijn onvolprezen 'Wie gelooft die coureurs nog?' uitwerkte, volgt wielrennen het dopingspoor van de atletiek. Het is geen toeval dat Fuentes zijn eerste dopingstrepen in de atletiek verdiende. Als hoofd van de medische commissie van de Spaanse atletiekfederatie haalde hij zijn mosterd onder andere in het dopingmodel van het Oostblok. Hij moest er ontslag nemen toen zijn latere echtgenote en hordenloopster Cristina Pérez in 1988 op doping betrapt werd. Toch dook hij op de Olympische Spelen van Barcelona opnieuw op, zijn bijnaam was toen 'Eponiamo', als begeleider van Spaanse medaillewinnaars in de atletiek. Wanneer in 2010 in het kader van Operación Galgo (hazewind) een atletennetwerk opgerold wordt, arresteert men niet alleen Fuentes, maar ook atletiekicoon en ondervoorzitter van de Spaanse atletiekbond Marta Dominguez.

Les 4: omdat dopinggebruik binnen veel wielerteams te tricky was, klopten renners aan bij preparatori. Zo was Fuentes in de wilde jaren negentig en begin 2000 teamwielersarts van Spaanse dopingteams als Kelme, Vitalicio, ONCE en Liberty Seguros in de wilde jaren negentig. Toen dat niet meer door de ploegen kon worden georganiseerd, werkte hij gewoon verder buiten het teamverband.

Les 5: preparatori van het kaliber van Fuentes zijn gewoon niet te stoppen. Vergeet dat Fuentes doping gaf uit therapeutische noodzaak of – zoals hij het zelf zegt – omwille van altruïstische motieven. Hij was vooral verblind door het vlugge en vele geldgewin. Jaarvergoedingen van 25 à 30.000 euro per topper bleken de regel. Dag en nacht was hij met zijn bloedzakkenhandel onderweg.

Bij zijn arrestatie bleek hij tien mobiele telefoons op zak te hebben. Ex-ploegleider Manolo Saiz (leermeester van Johan Bruyneel inzake dopingmetier) had toen een koffer op zak met 30.000 euro en 28.000 euro Zwitserse frank. Helaas zullen vandaag in het rotte dopingsegment nog 'artsen' en labo's actief zijn. Fuentes is hiervan het typevoorbeeld.

Les 6: de strijd tegen wielerdoping werd en wordt steeds succesvoller. De organisatie van bloeddoping op grote schaal kwam er na de fijnere detectie van epo. Omdat zijn demeterende kompaan Merino hyperkineet Fuentes niet meer kon volgen, draaide de logistiek complexe bloedzakkenbusiness echter compleet in de soep en waren de positieve gevallen en ontmaskeringen niet meer bij te houden.

Les 7: burgerlijke partij UCI blijft voor een duivels dilemma staan. Hoe meer inspanningen de Wielervedunie levert om schoon schip te maken en weerwerk te bieden tegen de lakse Spaanse justitie, hoe zeker het wielrennen lijkt. Nog voor lang zal het stigma bevestigd worden van de profwielrenner als pathologische leugenaar aan het infuus.

(De auteur is hoofddocent sportmarketing aan K.U. Leuven en Thomas More Antwerpen.)